

POSTANOWIENIE

Dnia 16 maja 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Władysław Pawlak

w sprawie z wniosku L. G. i M. D.
przy uczestnictwie K. J. i in.
o stwierdzenie nabycia własności nieruchomości przez zasiedzenie,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 16 maja 2019 r.,
na skutek skargi kasacyjnej uczestniczki K. J.
od postanowienia Sądu Okręgowego w W.
z dnia 9 kwietnia 2018 r., sygn. akt XXVII Ca (...),

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od uczestniczki K. J. na rzecz wnioskodawców L. G. i M. D. kwotę 2700 (dwa tysiące siedemset) zł, tytułem kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

W związku ze skargą kasacyjną uczestniczki K. J. od postanowienia Sądu Okręgowego w W. z dnia 9 kwietnia 2018 r., sygn. akt XXVII Ca (...) Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność

postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Tylko na tych przesłankach Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie o przyjęciu lub odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Dopuszczenie i rozpoznanie skargi kasacyjnej ustrojowo i procesowo jest uzasadnione jedynie w tych sprawach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne. Zatem nie w każdej sprawie, skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania. Sąd Najwyższy nie jest trzecią instancją sądową i nie rozpoznaje sprawy, a jedynie skargę, będącą szczególnym środkiem zaskarżenia. W judykaturze Sądu Najwyższego, odwołującej się do orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w Strasburgu, jeszcze w okresie obowiązywania kasacji zostało utrwalone stanowisko, że ograniczenie dostępności i dopuszczalności kasacji nie jest sprzeczne z Konstytucją RP, ani z wiążącymi Polskę postanowieniami konwencji międzynarodowych (por. uzasadnienie uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 17 stycznia 2001 r., III CZP 49/00, OSNC 2001 r., nr 4, poz. 53).

Podstawowym celem postępowania kasacyjnego jest ochrona interesu publicznego przez zapewnienie jednolitości wykładni oraz wkład Sądu Najwyższego w rozwój prawa i jurysprudencji (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 lutego 2000 r., II CZ 178/99, OSNC 2000, nr 7-8, poz. 147).

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżąca oparła na przesłankach uregulowanych w art. 398⁹ § 1 pkt 2 i 4 k.p.c. Przesłanki te nie zostały spełnione.

Oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na tym, że istnieje potrzeba wykładni przepisów budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów wymaga wykazania, że określony przepis prawa, mimo, iż budzi poważne wątpliwości, nie doczekał się wykładni albo niejednolita wykładnia wywołuje wyraźnie wskazane przez skarżącego rozbieżności w orzecznictwie w odniesieniu do identycznych lub podobnych stanów faktycznych, które należy przytoczyć (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 13 czerwca 2008 r., III CSK 104/08, nie publ., z dnia

26 czerwca 2015 r., III CSK 77/15, nie publ., z dnia 20 maja 2016 r., V CSK 692/15, nie publ.).

Konieczność wykładni prawa skarżąca łączy z przepisami art. 123 § 1 k.c. w zw. z art. 175 k.c. regulującymi przerwę biegu przedawnienia w kontekście uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 17 kwietnia 2018 r., III CZP 100/17 (OSNC 2018, nr 11, poz. 15), która w tej sprawie nie ma znaczenia, gdyż złożony w dnia 3 grudnia 2012 r. przez wnioskodawców L. G. i M. D. jako spadkobierców H. D. wniosek o zasiedzenie i zniesienie współwłasności przedmiotowej nieruchomości doprowadził do przerwy biegu zasiedzenia tej nieruchomości w zakresie udziału 5/8 części, który nabyła spadkodawczyni H. D. zmarła w dniu 11 grudnia 1983 r., przez zasiedzenie. Wnioskodawcy występując z powyższym wnioskiem o zniesienie współwłasności, byli w istocie jej współwłaścicielami i bez znaczenia pozostaje okoliczność, iż ich uprawnienia z tytułu współwłasności ostatecznie powstały na skutek spadkobrania, a nie zasiedzenia, jakkolwiek do momentu nabycia z kolei ich udziałów wskutek zasiedzenia przez skarżącą, byli oni współwłaścicielami na podstawie zasiedzenia tych udziałów, po zaliczeniu samoistnego posiadania spadkodawcy M. D.

Przewidziana w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. oczywista zasadność skargi kasacyjnej zachodzi wówczas, gdy z jej treści, bez potrzeby głębszej analizy oraz szczegółowych rozważań, wynika, że przytoczone podstawy kasacyjne uzasadniają uwzględnienie skargi. W wypadku, gdy strona skarżąca twierdzi, że jej skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, powinna przedstawić argumentację prawną, wyjaśniającą w czym ta oczywistość się wyraża oraz uzasadnić to twierdzenie. Powinna w związku z tym wykazać kwalifikowaną postać naruszenia prawa materialnego i procesowego, polegającą na jego oczywistości *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 stycznia 2003 r., V CZ 187/02, OSNC 2004, nr 3, poz. 49, z dnia 14 lipca 2005 r., III CZ 61/05, OSNC 2006, nr 4, poz. 75, z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, nie publ., z dnia 29 kwietnia 2015 r., II CSK 589/14, nie publ.). Przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia

(por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 8 października 2015 r., IV CSK 189/15 nie publ. i przywołane tam orzecznictwo).

Lektura uzasadnienia zaskarżonego wyroku nie daje podstaw do przyjęcia, iż wyrok ten zapadł z rażącym naruszeniem prawa procesowego i prawa materialnego.

Bieg zasiedzenia przedmiotowej nieruchomości na rzecz rodziców wnioskodawców i skarżącej rozpoczął się z dniem 31 grudnia 1950 r. W trakcie jego biegu, w dniu 5 listopada 1973 r. zmarł ich ojciec M. D. Termin zasiedzenia upłynął w dniu 31 grudnia 1980 r. i mając na względzie zasady dziedziczenia udziału zmarłego, jego żona H. D. nabyła nieruchomość w 5/8 częściach, zaś dzieci po 1/8 części każdy. Po śmierci M. D. jego spadkobiercy nie dokonali działu spadku w zakresie posiadania prowadzącego do zasiedzenia. W świetle ustaleń faktycznych nie sposób przyjąć, by skarżąca uczestniczka po śmierci ojca objęła w samoistne posiadanie także tą część, która przypadła na rzecz wnioskodawców. W istocie nieruchomością zarządzała i o niej decydowała H. D., aż do swej śmierci tj. do 11 grudnia 1983 r. Zatem Sąd drugiej instancji prawidłowo przyjął, że bieg terminu zasiedzenia udziału spadkowego przysługującego wnioskodawcom, na rzecz skarżącej mógł się rozpocząć najwcześniej z chwilą śmierci H. D., chodzi oczywiście o udziały nabyte przez wnioskodawców po H. D.

Stosownie do art. 176 § 1 k.c., jeżeli podczas biegu zasiedzenia nastąpiło przeniesienia posiadania, obecny posiadacz może doliczyć do czasu, przez który sam posiada, czas posiadania swego poprzednika. Zasada ta ma odpowiednie zastosowanie w wypadku, gdy obecny posiadacz jest spadkobiercą poprzedniego posiadacza (art. 176 § 2 k.c.).

W odniesieniu do spadkobiercy, który przed otwarciem spadku, nie był posiadaczem rzeczy, będącej w posiadaniu jego spadkodawcy, rozszerzono zakres zastosowania reguły wyrażonej w art. 176 § 1 k.c. Wykładnia art. 176 § 2 k.c. musi uwzględniać zasady dotyczące dziedziczenia, według których spadkobiercy wchodzi we wszystkie prawa i obowiązki zmarłego (art. 922 k.c.). Do spadku wchodzi - jako swoisty aktyw majątkowy - także posiadanie samoistne, które jest stanem faktycznym. To skutkuje - co do zasady - wejściem przez spadkobierców na

skutek dziedziczenia w sytuacji prawną spadkodawcy związanej z posiadaniem rzeczy, zaś zaliczenie posiadania rzeczy przez poprzednika prawnego w oparciu o powołane wyżej przepisy, powinno nastąpić na rzecz każdego ze spadkobierców w granicach nabytego udziału (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13 lipca 1998 r., II CRN 90/93, nie publ.).

W przypadku gdy jeden ze spadkobierców po otwarciu spadku obejmuje w samoistne posiadanie całą nieruchomości, w ten sposób, że nie dopuszcza do współposiadania pozostałych spadkobierców, względnie na skutek porzucenia jej przez pozostałych spadkobierców, to termin rozpoczęcia biegu zasiedzenia całej rzeczy należy liczyć najwcześniej od chwili otwarcia spadku (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 10 maja 1966 r., III CR 78/66, OSNCP 1967, nr 5, poz. 83, z dnia 7 maja 1986 r., III CRN 60/86, OSNCP 1987, nr 9, poz. 138, z dnia 28 kwietnia 1999 r., I CKN 105/98, OSNC 1999, nr 11, poz. 197, z dnia 11 kwietnia 2008 r., II CSK 626/07, nie publ.).

Spadkobiercy osoby, która posiadała samoistnie nieruchomości, lecz do chwili śmierci nie nabyła jej własności mogą jednak w drodze umownego działu spadku (art. 1037 § 1 k.c. w zw. z art. 1038 § 2 k.c.) przenieść nabyte w wyniku dziedziczenia udziały w samoistnym posiadaniu nieruchomości na rzecz jednego ze współspadkobierców, który po otwarciu spadku objął w faktyczne posiadanie całą nieruchomości. Do przeniesienia posiadania nie jest konieczne zachowanie szczególnej formy (art. 1037 § 2 k.c.). Może więc dojść do tego w drodze czynności konkudentnych (art. 60 k.c.). Rzecz jasna, samoistne posiadanie może być przedmiotem sądowego działu spadku (art. 1037 § 1 k.c. w zw. z art. 1038 § 1 k.c.). Wówczas, o ile zostały spełnione przesłanki z art. 176 § 1 zd. 2 oraz § 2 k.c., spadkodawca, który nabył udziały w samoistnym posiadaniu nieruchomości od pozostałych spadkobierców, może doliczyć w całości do okresu własnego posiadania, okres posiadania spadkodawcy.

Z tych względów Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c., a o kosztach postępowania kasacyjnego orzekł na podstawie art. 520 § 3 k.p.c., art. 398²¹ k.p.c. i art. 391 § 1 k.p.c. i art. 13 § 2 k.p.c. Na zasądzone koszty składa się

wynagrodzenie za zastępstwo procesowe, obliczone według minimalnej stawki taryfowej (§ 5 pkt 1 w zw. z § 2 pkt 7, § 10 ust. 4 pkt 2 i § 20 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych, jedn. tekst: Dz. U. z 2018 r., poz. 265 w zw. z § 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie opłat za czynności radców prawnych, Dz. U. 2016, poz. 1667).

aj